

Egykori államf? adott jelentéseket Szent-Györgyi Albertr?l

2024 január 04. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Titkos akta került el?...

Szent-Györgyi Albert Nobel-díjas magyar tudósról a legbelsőbb, személyiségét is érintő jelentéseket régi tanítványa, Straub F. Brunó adta – írja [közösségi oldalán](#) az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára (ÁBTL). Mint részletezték, Straub F. Brunó másodéves medikusként 1932-től dolgozott Szent-Györgyi Albert mellett Szegeden, egyik kedvenc tanítványa és az izomkutatásokban Banga Ilonával együtt fontos tudóstársa lett, a háború után pedig a szegedi, majd Szent-Györgyi Albert disszidálása után a budapesti egyetemen az utóda.

A hírszerzés 1955 októberében társadalmi kapcsolatként lépett Straubbal érintkezésbe, mivel voltak a külföldi tudományos világhoz széles körű összeköttetései. 1956 után újra felvették vele a kapcsolatot, de már

nemcsak mint informátort kívánták használni, hanem a fokozatosság elve alapján titkos munkatársnak szervezték be.

„Kutató” fedőnéven a nemzetközi tudományos élet területén alkalmazták, valamint „a nyugaton élő magyar származású szakembereket” kértek tőlük információkat. Külföldi útjai előtt rendszeresen megkapta az állambiztonság eligazítását, és kidolgozott terv alapján kellett a feladatait végrehajtania. Ügynöki megbízatását végül 1968-ban megszüntették azzal az indokkal, hogy mint hivatalos kapcsolat is el tudja látni az operatív megbízatásokat, ehhez „komoly tudományos és társadalmi funkcióinál fogva” nincs szükség a tartószittel való szoros együttműködésre.

„Munkaterületéhez” tartozott tehát régi mesterétől, Szent-Györgyi Albertől is információkat szolgáltatni. „Kutató” jellemzéséből tudható, hogy csak korlátozottan adott írásos jelentéseket, vele az együttműködés inkább szóban történt. De így is maradt fenn néhány Szent-Györgyi Albertől készült jellemzése, és még ezekben az állambiztonságnak készült összefoglalókban is a legnagyobb tisztelettel beszél egykori tanáráról. „Nagy nemzetközi elismerése kétségkívül annak is tulajdonítható, hogy magával ragadó egyéniség, a tudós és művész keveréke” – írta egy 1957-es jelentésben.

Szent-Györgyi Albertől a legközvetlenebb és legaktuálisabb információkat Straub az 1961-es amerikai útja során szerezte be. Egy egy hónapos meghívásnak köszönhetően alkalma nyílt meglátogatni számos Egyesült Államokban élő magyar tudóst. Először legítim módon gondosan eligazították az egyes személyek tanulmányozásáról,

Szent-Györgyivel kapcsolatban feladata megtudni, milyen a jelenlegi állásfoglalása Magyarországgal szemben

– hangzott az iránymutatás.

Bostonból egy napra kiutaztam Woods-Hole-ba, ahol Szent-Györgyi Albert él és dolgozik. Majdnem egy napot töltöttünk együtt, megmutatta laboratóriumát és elbeszélgettünk személyekről, intézményekről, a magyarországi helyzetről. Nagyon udvarias és kedves volt és amikor elmondottam neki, hogy 1956 óta mi változott meg, sokszor mondotta, hogy nagyon örülök

– számolt be Straub az egykori tanárával történt találkozásáról, majd kitért az emigráns tudós életstílusára, anyagi helyzetére, az amerikai körülményekhez való viszonyára.

Operatív szempontból Straub egyik értékes információja, ami a legtöbb összefoglaló jelentésben visszaköszön, 1963-ból származik: „Felesége halála óta Szent-Györgyi általános politikai nézetei változáson mentek keresztül. Ennek okai: Felesége volt a negatív visszahúzó erő.” Borbíró Márta volt az, „aki Szent-Györgyi jobboldali nézetei kialakításában nagymértékben befolyásolta” – olvasható az ÁBTL bejegyzésében.

Straub F. Brunó volt később az Elnöki Tanács utolsó elnöke, vagyis a Magyar Népköztársaság államfője, aki Szűcs Mátyas ideiglenes köztársasági elnök előtt volt hivatalban.

Borítókép: Szent-Györgyi Albert (Forrás: Fortepan/Semmelweis Egyetem Levéltára)

www.magyar nemzet.hu

Ajánló
